

Адолат ҳар ишда ҳамроҳимиз ва дастуримиз бўлсин!

ИНСОН ва ҚОНУН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИНИНГ ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

2013 йил 8 октябрь • сешанба № 38 (878)

e-mail: insonvaqonun@minjust.gov.uz

www.insonvaqonun.uz

www.insonvaqonun.adliya.uz

Фарзандларимиз — Ватанимиз истиқболи

Улар миллатимиз бахти, эртаимиз эгалари

"ЭЗГУЛИКНИНГ йўли узун", дейди доно халқимиз. Бу ҳикматли сўз замиридаги бағрикенглик, хайр-саховат, меҳр-мурувват, тинчлик-тотувлик, бунёдкорлик, эртанги ёруғ кунларга ишонч ва интилиш, фарзандлар камоллини кўришдек олий мақсадлар билан яшаш каби миллий қадриятларимиз давлатимизнинг узоқни кўзлаб олиб бораётган сийсати билан ҳамоҳанг. Айниқса, болапарварлик халқимизга хос бўлган азалий хислат. Зотан, ёш авлодга юксак эътибор ва раҳм-муҳаббат барча даврларда ҳар қайси жамият ва давлатнинг энг асосий устуви бўлиб келган. XV асрда яшаб ўтган файласуф Фридрих Ницше айтганидек, "Фарзандларимизга берилаётган бугунги меҳр-мурувват эртанги кунингизни чоронг этди".

ДАРҲАҚИҚАТ, ота-она ва оила истиқболи, ҳар бир миллатнинг эртанги кўни бугун вояга етгайган авлод тақдирини билан бевосита боғлиқдир. Истиқлолнинг илк кунлариданқўрғоқ, Ўртабосимиз раҳнамолигида ҳар томонлама соғлом баркамол авлодни тарбиялаш давлат сийсати даражасидаги энг муҳим масалалардан бирига айланган. Мустақил Ўзбекистон ҳукумати томонидан ратификация қилинган дастлабки халқаро ҳужжат БМТнинг Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги Конвенция эканлиги ҳам бунинг яққол исботидир. Таъкидлаш лозимки, мамлакатимиз тараққиётининг ўтган 22 йиллик даври даво-

мида болалар ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга йўналтирилган мустақам норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар базаси шакллантирилди. Хусусан, 2008 йил 8 январда қўйилган "Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги Қонунда юқоридagi халқаро ҳужжатда баён этилган боланинг ҳуқуқ

ва қонуний манфаатларига дахлдор барча ҳуқуқий меъёрлар ўз ифодасини топган. Айниқса, Президентимизнинг 2009 йил 13 апрелдаги "Она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш, соғлом авлодни шакллантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги, 2009 йил 1 июлдаги "2009-

2013 йилларда аҳолининг репродуктив саломатлигини мустақамлаш, соғлом бола туғилиши, жисмоний ва маънавий баркамол авлодни вояга етказиш борасидаги ишларни янада кучайтириш ва самардорлигини ошириш чора-тадбирлари дастури тўғрисида"ги қарорлари ҳамда

"Оилада тиббий маданиятни ошириш, аёлларнинг соғлигини мустақамлаш, соғлом авлод туғилиши ва уни тарбиялашнинг устуви бўлишига қўшимча чора-тадбирларнинг мақсади дастури" каби қонун ҳужжатлари аҳоли соғлигини сақлаш, она ва бола саломатлигини муҳофа-

за қилиш тизимини ривожлантириш, соғлом авлод туғилиши ва тарбиялашнинг устуви шарт-шароитларини яратиш йўлидаги кенг қамровли ишларда дастурий асосида вази-
Мустақилликка эришганимиздан бўён, Ўртабосимиз

Муносабат

Ахборот-коммуникация технологиялари

тараққиётида дастурий

таъминот воситаларининг
аҳамияти

АХБОРОТ-КОММУНИКАЦИЯ технологиялари шунда билан тараққий этиб бораётган бугунги глобаллашув шароитида мазкур соҳанинг илғор ютуқларини барча тармоқ ва жабҳаларга кенг жорий этиш мамлакатимизнинг келгуси равнақида муҳим омил ҳисобланади. Зеро, ахборот технологиялари бозорининг зарур таркибий қисми бўлган дастурий маҳсулотлар индустрияси миллий иқтисодиётнинг барқарорлигини оширишда, рақобатда устуворликка эришишда, валюта тушумларининг кўпайишида, импорт ўринини босувчи миллий маҳсулотлар ишлаб чиқариш сийсатини амалга оширишда ўзига хос ўрин тутди.

ДУНЁ амалиётига назар солсак, дастурий таъминот соҳаси ҳисобида юқори иқтисодий ўсиш суръатларига эришган Ҳиндистон, Ирландия, Хитой ва бошқа кўплаб давлатларда софтвер индустрияси миллий иқтисодиётнинг инновацион таркибий қисмига айланиши кўриш мумкин.

Мамлакатимизда ҳам софтвер индустриясининг ҳар томонлама сифатли ривожланиши учун қўлай шарт-шароитлар яратилганлигини алоҳида эътироф этиш жоиз. Хусусан, Ўртабосимиз ташаббуси билан ахборотлаштириш соҳасини тартибга солувчи мукамал ҳуқуқий база яратилди. "Алоқа тўғрисида"ги, "Телекоммуникациялар тўғрисида"ги, "Электрон ҳисоблаш машиналари учун яратилган дастурилар ва маълумотлар базаларининг ҳуқуқий ҳимояси тўғрисида"ги, "Ахборотлаштириш тўғрисида"ги, "Муаллифлик ҳуқуқи ва турдош ҳуқуқлар тўғрисида"ги ва бошқа қатор қонунлар, қонунности ҳужжатлари шулар жумласидандир. Соҳага оид 11 та қонун, 40 дан зиёд Ўзбекистон Республикаси Президенти ва ҳукумат қарорлари, қатор норматив-ҳуқуқий ҳужжат ва стандартлар қабул қилинди.

Дарҳақиқат, ахборот-коммуникация технологияларининг муҳим таркибий қисми ҳисобланган маҳаллий дастурий ишлаб чиқарувчиларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш давлатимизнинг доимий диққат марказида туради. Жумладан, қабул қилинган меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларда дастурий таъминотни ишлаб чиқариш фаолиятини рағбатлантиришга қаратилган комплекс чора-тадбирлар белгилаб келинмоқда. Ахборот ва компьютер технологиялари соҳасига ўқитиш ҳамда дастурий воситаларни реализация қилиш хизматларини кўрсатувчилар учун қўшимча қиймат солиғидан озод этиш бўйича нормалар бир неча йиллар давомида амал қилиб келмоқда. Охириги беш йил мобайнида дастурий маҳсулотларни ишлаб чиқишга ихтисослашган корхоналар, бошқа микрофирма ва кичик корхоналарга нисбатан ягона солиқ тўловини тўлашда имтиёзлар берилгани уларнинг иш самардорлигини оширишда асосқомқда.

Давлатимиз раҳбарининг матбуотда эълон қилинган "Мамлакатимизнинг дастурий таъминот воситалари ишлаб чиқувчиларини рағбатлантиришни янада кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори бу борада яна бир муҳим қадам бўлди.

Мазкур Қарорда Ўзбекистон Республикасининг "Ахборотлаштириш тўғрисида"ги Қонунига мувофиқ, ахборот-коммуникация технологиялари учун халқаро стандартларга мос дастурий таъминот воситаларини республикада ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш, сифатли, рақобатбардош дастурий маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш юзасидан мамлакатимиз ишлаб чиқарувчиларини қўллаб-қувватлаш, уларнинг маҳсулотлари ички ва ташқи бозорларда янада кенгроқ тарқалишига қўмаклашиш мақсадида қатор қўлайлик ва устувор йўналишлар белгилаб берилди. Хусусан, дастурий таъминот воситалари ишлаб чиқарувчиларга қатор солиқ имтиёзларининг берилиши ва шу муносабат билан бўшайтирилган маблағларнинг Миллий реестрга киритилган дастурий таъминот воситалари ишлаб чиқарувчиларнинг ҳодимларини рағбатлантириш, моддий-техник базасини ривожлантириш ва мустақамлашга йўналтирилиши соҳа ривожига муҳим ҳисса бўлиб қўйилди.

Қарорда мамлакатимизнинг дастурий таъминот воситалари ишлаб чиқарувчилари тўғрисидаги ахборотнинг ягона электрон банкини яратиш ва истиқболли лойиҳалар ва инновацион компьютер технологияларини яратиш билан машғул бўлган истеъдодли ёш дастуричиларни қўллаб-қувватлаш чораларига ҳам алоҳида эътибор қаратилган. Бу, ўз навбатида, юртимиз келажаги бўлган ёш авлод вакиллариининг интеллектуал салоҳияти юзага чиқиши ҳамда соҳада етуқ малакали кадрлар захираси шаклланишига хизмат қилади.

Ўрни келганда эътироф этиш жоизки, ушбу Қарор, энг аввало, "Электрон ҳукумат" тизимини шакллантириш дастурларини амалга оширишнинг комплекс таъминоти масаласи ҳамда ахборот тизимларининг идора ва идоралараро комплексларини интеграцияловчи Миллий ахборот тизимини яратишда алоҳида аҳамият касб этади. Шу боис ахборот-коммуникация технологиялари бозорининг муҳим қисми бўлган дастурий таъминот индустриясини ривожлантиришнинг қонуний асосларини янада такомиллаштириб бориш, хусусан, дастурий таъминот ишланмаларини яратиш ва уларни етказиб бериш соҳасида давлат буюртмалари тизимидан нуқул фойдаланиш, дастурий таъминот индустриясига келаётган инвестиция оқимини ҳуқуқий жиҳатдан рағбатлантириш, дастурий маҳсулотлар индустриясини ривожлантиришнинг давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг мақсади дастурий ишлаб чиқиш ва қабул қилиш бу борадаги долзарб чоралар сирасига кирди.

Таъкидлаш жоиз, республикада маҳаллий дастуричилар томонидан яратилаётган маҳсулотлар спектри йил сайин кенгайиб бормоқда. Таниқли ишлаб чиқарувчи фирмаларнинг маҳсулотларини дистрибуция ва жорий қилиш билан бир қаторда, хорижий аналоглар билан бемалол рақобат қила оладиган маҳаллий дастурий маҳсулотлар ҳам яратилмоқда.

Бу борадаги саъй-ҳаракатларни янада такомиллаштириш унинг ривожига хизмат қилади.

Шухрат ДЕҲҚОНОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутаты

Ўзбекистон автомобилчилари

халқаро кўرғазмада қатнашади

5-8 НОЯБРЬ кунлари АКШнинг Лас-Вегас шаҳрида "AAPEX — 2013" ҳамда "SEMA Show — 2013" кўрғазмалари бўлиб ўтади. "International Business Travel" компанияси томонидан уюштирилаётган мазкур тадбирнинг расмий иштирокчилари рўйхатида Ўзбекистон автомобилчилари делегацияси киритилганлигини алоҳида таъкидлаш жоиз.

МАЪЛУМОТ учун эслатиб ўтаимизки, "AAPEX — 2013" халқаро кўрғазмасида автомобилларнинг энг замонавий эҳтиёт қисмлари, автомобилларга сервис хизмати кўрсатиш марказлари фаолияти намойиш этилса, "SEMA Show — 2013" халқаро кўрғазмасида эса иштирокчилар автомобилчи саноати учун махсус ускуналар билан танишиш имконига эга бўладилар.

Дарвоқе, кўрғазма доирасида автомобиль индустриясининг ишлаб чиқариш соҳаси учун мутахассис-кадрлар тайёрлаш, йўловчи ҳамда юк ташувчи автомобилларни эксплуатация қилиш ва уларга сервис хизмати кўрсатиш масалаларига бағишланган махсус тадбирлар ҳам ўтказилиши мўлжалланган.

Муаттар НИЁЗМЕТОВА,
ЎЗМУ талабаси

Конференция Адвокат — қонун ҳимоячиси

Пойтахтимиздаги "Dedeman" меҳмонхонасида республика

Адвокатлар палатасининг навбатдаги II конференцияси бўлиб ўтди.

МАЖЛИСИ Адлия вазирининг биринчи ўринбосари Музроб Икромов олиб борди.

Тадбирда Адвокатлар палатаси ва унинг молиявий органи — Тафтиш комиссиясининг 2008-2013 йиллар давомида амалга оширган ишлари юзасидан ҳисоботи тингланган. Адвокатлар палатасида аъзоликка қабул қилиш ва аъзолик бадаллари миқдорини белгилаш, Адвокатлар палатаси ҳамда Тафтиш комиссияси низомига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш, Адвокатнинг касб

этикаси қоидаларини янги тахрирда қабул қилиш, Адвокатлар палатасининг иккунчи органи — Бошқарув ва молиявий назорат органи — Тафтиш комиссияси аъзоларини, шунингдек, Адвокатлар палатаси расми ва унинг ўринбосарларини сайлаш каби масалалар атрофида кўриб чиқилди.

Хозир мамлакатимизда 3 минг 634 нафар адвокат 1 минг 241 та адвокатлик тузилмасида фаолият кўрсатаётган бўлиб, улар томонидан фуқаролар ва корхоналарга зарур юридик ёрдам кўрсатиб келин-

моқда. Биргина, 2012 йил давомида адвокатлар томонидан жиноят, фуқаролик, ҳўжалик ва маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисида ишларда иштирок этиш учун ишонч билдирувчи ва ҳўжма остидаги шахслар билан жами 140 мингдан ортиқ юридик ёрдам бўйича шартнома тузилган, — дейди Адлия вазирлигининг Нотариат, ФХД ва адвокатура бошқармаси бошлиғи ўринбосари Ақтам Мухаммадиев.

(Ўз мухбиримиз)

Тизим тадбири Нотариат институти ривож

халқаро ҳамкорлик алоқаларини кенгайтирмоқда

ят ҳаётида муҳим аҳамиятга эга. Шунинг учун ҳам мамлакатимизда нотариат фаолияти билан боғлиқ фуқаровий-ҳуқуқий муносабатларни тартибга солувчи қонун ҳужжатлари давр талабидан келиб чиққан ҳолда такомиллаштириб боришмоқда.

Сўзга чиққан Германия Федераль нотариат палатаси вакиллари Ўзбекистон миллий қонунчилигидан хабардор эканликларини, унга асосан бўлажак нотариусларга қўйиладиган

малака талаблари такомиллаштирилганлиги, нотариус ёши, муддатли стажировка ўташи, қасамёд қилиш тартиблари ҳам белгилаб қўйилгани мазкур институтнинг халқаро талабларга мос келишини қайд этишди. Айниқса, ҳудудий адлия бошқармалари ҳузурда нотариал архивларининг ташкил этилгани юрдиқ ва жисмоний шахсларга маълумотномалар ҳамда архив ҳужжатлари нусхаларини олишларида катта қўлайлик

яратди. Бу эса фуқароларнинг ҳуқуқий ёрдам олиш масалаларида ортиқча расмийликнинг олдини олиб, нотариал ҳаракатларни ўз вақтида амалга оширишга хизмат қилмоқда.

Анқуманда нотариат институтининг ташкилий-ҳуқуқий талаблари, нотариусларнинг касбий маҳоратлари, Ўзбекистонда мазкур институти ривожлантиришнинг миллий қонунчилик асослари, соҳадаги тажрибани халқаро талаблардан келиб чиққан ҳолда янада бойитиш, Германия нотариат палатасининг ўзига хос жиҳатлари, бу борадаги ҳуқуқий ёрдам турлари ҳамда нотариусларнинг касбий маҳоратларини оширишда халқаро ҳамкорлик масалалари юзасидан бир қатор тақдирлар ишлаб чиқилди.

Адлия вазирлиги
Ахборот хизмати

Фарзандларимиз — Ватанимиз истиқболи

Улар миллатимиз бахти, эртаимиз эгалари

(Давоми.
Боши биринчи бетда)

бошчилигида олиб борилаётган комплекс чора-тадбирлар натижасида оналар ва болалар ўлими 3 баравар, ногирон болалар туғилиши эса деярли 80-90 фоизга камайди. Ер юзининг қўлаб ҳудудларида болалар тўйиб овқат эмаслик, турли касаллик, очлик ва қаровсизликдан бевакт оламдан кўз юмаётган бир пайтда ЮНИСЕФ халқаро ташкилот томонидан Ўзбекистоннинг оналик ва болаликни муҳофаза қилиш модели минтақа мамлакатлари учун намуна сифатида эътироф этилган ҳар биримизнинг қалбимизда чексиз фахр-ифтихор туйғусини уйғотмоқда.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотларига таяниб айтишда бўлса, оналар ва болаларга керакли даволаш хизматларини кўрсатиш учун ҳар ўн минг аҳолига 23 нафар тиббиёт ходими бўлиши зарур. Ўзбекистонда бу кўрсаткич ҳатто энг чекка қишлоқ ва овулларда ҳам халқаро стандартларга тўлиқ мос келиши эътиборга олинади.

Ўзбекистон "Save the children" ("Болаларни асрай-

лик") халқаро ташкилоти томонидан тузилган жаҳон рейтингиде болалар саломатлигини муҳофаза қилиш борасида катта ғамхўрлик кўрсатилаётган энг илғор етакчи ўн мамлакат қаторидан жой олди.

Шунингдек, 2006 йил аёллар учун энг яхши шарт-шароитлар яратилган давлатлар рейтингини бўйича Ўзбекистон 125 та мамлакат орасида 19-ўринга, оналикни ҳимоя қилиш бўйича эса 27-ўринга эга бўлган. Бу Марказий Осиёда энг яхши ва МДҲ доирасида энг юқори кўрсаткичдир.

ЮНИСЕФнинг ижтимоий мониторинг ва бошқа тадқиқотларида Ўзбекистонда болаларнинг соғлигини асраш, уларни касбга йўналтириш борасида давлат ҳаракатлари ҳамки Марказий Осиё мамлакатлари орасида энг катталиги, оналар ва болалар фаровонлигининг айрим кўрсаткичлари бўйича республикамиз халқаро форумларининг аянч келажак учун ишлаб чиққан тавсияларидан ўзиб кетганини кўп бора таъкидланган.

Яна бир муҳим жиҳати таъкидлаш жоиз. Мамлакатимизнинг барча жойларида яратилган муҳташам тиббиёт мажмуалари, ҳомиладор аёлларни махсус қувватлантирувчи дори-дармонлар билан таъминлаш, аёлларга туғиш пайтида тезкор ва сифатли тиббий ёрдам

кўрсатиш, она ва бола саломатлиги доимий равишда малакали тиббиёт ходимларининг назоратида олиниши ҳамда барча тиббиёт муассасалари энг замонавий техниканжомлар билан жиҳозланиб, махсус автотранспорт билан таъминланганлиги юқоридаги халқаро ташкилот томонидан юқори баҳоланиб, кўрсаткичлар бўйича рейтингда кўпгина ривожланган давлатларни ортда қолдириб, тўққизинчи ўринга муносиб топилди.

Мамлакатимиз бўйлаб олиб борилаётган соғлом авлодни қамол топтиришдек кенг қамровдаги эзгу фаолият ҳақида сўз кетганда, давлат органлари билан бир қаторда нодавлат тоҳиротлар ташкилотлар ва турли жамоат бирлашмаларининг хизматини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим.

Хусусан, "Соғлом авлод учун" халқаро хайрия жамғармаси мисолида кўрадиган бўлсак, унинг жисмонан соғлом, маънан етук, руҳан те-тик фарзандлар тарбиялаши таъминлаш, оналик ва болаликни муҳофаза этувчи ташкилотлар фаолиятини мувофиқлаштириш, оилаларда соғлом авлод туғилиши ва тарбиялаши учун юксак масъулият тўғрисидаги шакллантиришга қўмақлашадиган иборат улкан мақсад ва вазифалар мазкур жамғарманинг нечоғ-

лик улғу ишга қамарбаста эканлигидан далолатдир.

Ўзбекистондаги яна бир энг йирик "Sen yolg'iz emassan" республика жамоатчилиги болалар жамғармаси 2002 йил ноябрда ота-она қарамогисиз қолган болаларга ижтимоий ёрдам кўрсатиш мақсадида ташкил этилди.

Қаровсиз қолган болалар учун мўлжалланган муассасалар билан ишлаш жамғарма фаолиятида асосий ўрин эгаллайди. Республикадаги 25 та меҳрибонлик уйи, 13 та гўдақлар уйи, 3 та болалар шаҳарчаси ва 88 та иқтисослаштирилган интернат тарбия муассасаси шулар жумласидандир.

Жамғарма фаолияти давомида миндан ортқ меҳрибонлик уйи битирувчиларига ўй оlishда қўмақлашганиги, уларнинг ўз тураржойларида яшаш ҳуқуқи тикланганлиги каби хайрли ишлари тақдир зарбасига учраган болалар учун моддий ва маънавий суянч бўлиши баробарида, ўсиб келаётган ёш авлод қалбига шу муқаддас заминга меҳр-муҳаббат ва садоқат туйғуларини шакллантиради.

Зотан, Президентимизнинг "Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг йигирма икки йиллик байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида"ги Қароридан давлатимиз

Таълим ислохотлари

Ҳуқуқий таълим ва тарбиянинг янги сифат босқичи

замон талабларига мос юксалмоқда

ТЕЗКОР замон олдимизга долзарб вазифаларни қўймоқда. Мамлакатимизда амалга оширилаётган ҳуқуқий ислохотлар ва яратилган кенг ҳуқуқий имкониятлардан тўғри фойдаланиш, шахсий манфаатининг жамият ва давлат манфаати билан уйғунлигини идрок этиш баробарида четдан мамлакатимиз тараққиётига бўлаётган ҳар қандай хуружларга нисбатан ўз мустақил фуқаролик позицияси ва эркин тафаккури орқали курашиш учун масъулиятни ҳис қилиш шарт.

ПРЕЗИДЕНТИМИЗНИНГ 2013 йил 28 июндаги "Юридик кадрлар тайёрлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори ҳуқуқий таълим ва ҳуқуқий тарбиянинг сифат босқичини белгилаб берганини таъкидлаш жоиз. Мазкур Қарорда мамлакатимизда ўтказилаётган демократик ва ҳуқуқий ислохотлар, фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг юксак талаблари ёҳуд замонавий халқаро андозаларга жавоб беришчи юқори малакали юридик кадрларни тайёрлаш тизимини янада такомиллаштириш асосий мақсад этиб белгиланган.

Қарорда Тошкент давлат юридик институтининг Тошкент давлат юридик университети сифатида қайта ташкил этилиб, университетга "юриспруденция" мутахассислиги бўйича юридик кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш бўйича базавий давлат олий таълим ва илмий-методик муассасаси этиб белгиланиши ҳуқуқий таълим ва ҳуқуқий тарбиянинг янги сифат босқичи бошланганини аниқлатади.

Шунингдек, Қарорда ўқув жараёнидаги назарий билимларни ҳуқуқий қўллаш амалиёти билан уйғунлаштириш ва талабаларда таҳлилий фикрлаш, мустақил қарорлар қабул қилиш қўникмаларини шакллантириш, профессионал билимларини эгаллашда замонавий илғор педагогик, ахборот-коммуникация, инновацион технологиялар асосида ташкил этиш ҳам белгиланган. Ушбу вазифа юриспруденция ҳуқуқидан замонавий, рақобатбардор, давр талабига жавоб берадиган, профессионал кадрларни тайёрлашда муҳим аҳамиятга эга.

Бугунги кунда ҳуқуқий таълим ва ҳуқуқий тарбиянинг сифат босқичига эришишда барча таълим муассасаларидаги ҳуқуқий фанларни замонавий ҳамда миллий тизим талабига мослаштириш долзарб санолади. Шу боис Қарорда мамлакатимизнинг ўрта махсус касб-хунаро, олий юридик ва ноиридик таълим муассасаларида ҳуқуқ фанидан дарс беришчи ўқитувчиларнинг фаолиятига ҳам эътибор қаратилганлиги, шунингдек, мазкур соҳа вакиллари қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш механизмининг ҳамда улар учун таълим стандартларига мос ўқув адабиётлари ёки ўқув-методик материалларни яратиш масаласининг инobatта олинганлиги юксак

эътибордан далолатдир. Аҳолидан пок, қалбдан ўйғок, масъулиятли ва ташаббускор, маънан етук инсонни тарбиялаш масаласи ҳам Қарорда асосий вазифа сифатида қўйилганлиги беҳиз эмас. Зеро, маънавият юксак инсондан ўз соҳасининг пухта билимдонини, ҳақуқий, одил, фидойи юрист кадрлар чиқиши шубҳасиз. Президентимиз таъбири билан айтганда, маънавиятликнинг тўрт асосий жиҳати мусом. Ёни ҳар бир фуқаро, хусусан, ёшлар: 1) ўз ҳақ-ҳуқуқини танийдиган бўлсин ва бунинг учун курашсин; 2) ўз қучи ва имкониятларига таяниб, имкониятларини ишга солиб, самарасини кўрсин; 3) атрофида содир бўлаётган воқеа-ҳодисаларга мустақил муносабат билдира олсин; 4) шахсий манфаатини мамлакат ва халқ манфаати билан уйғун ҳолда қўриб фаолият кўрсин.

Шунингдек, Қарорда университетнинг ўқув жараёнига таълим беришнинг замонавий шакл ва методларини эгаллаган ҳамда амалий тажрибага эга бўлган амалиётчи ходимлар, хорижий мамлакатларнинг етакчи турдош таълим муассасаларидан юқори малакали мутахассисларини шартнома асосида жалб этиш ҳам назарда тутилган. Бу масъулиятли вазифа ҳам бугунги кунда мамлакат тараққиёти учун муносиб, замонавий юрист кадрларни тайёрлашга бўлган эҳтиёжни қондиришга хизмат қилади.

Шунингдек, юқоридаги Қарорга асосан Тошкент давлат юридик университети тизимидеги ҳуқуқий тадқиқотлар маркази ташкил этилиб, унга аниқ вазифалар юклатилганлиги ҳам юридик таълим ислохотларининг самардорлигини оширади.

Таъкидлаш жоизки, мазкур Қарор ўз моҳиятига қўра, муҳим ҳуқуқий ҳужжат саналади. Унда мамлакатимиз ҳуқуқий тизимидеги замонавий юрист кадрларни тайёрлаш борасида катта имкониятлар яратилиши билан бирга, Вазирлар Маҳкамасидан бошлаб, қатор вазирликлар, давлат қўмиталари каби давлат бошқаруви органлари, шунингдек Олий суд, Олий ҳўжалик суди, Бош прокуратура зиммасига аниқ ва масъулиятли вазифаларни юклайди.

Отабек БОБОЖОНОВ,
Тошкент давлат юридик университети "Маънавият ва маърифат" маркази раҳбари

СУВ — бу ҳаёт. Шу боис ҳам ота-боболаримиз унинг ҳар бир томчисини авайлаб, тежамкорлик билан фойдаланишга ҳаракат қилишган. Оби-ҳаёт ресурсларининг миқдори ва сифати кўп ҳолларда давлатларнинг барқарор ижтимоий-иқтисодий ривожланишини белгилаб келмоқда. Маълумки, республикамизнинг оби-ҳаёт таъминоти асосан Марказий Осиёнинг асосий сув манбалари — Амударё ва Сирдарёга боғлиқ.

ЕР СИРТИНИНГ 70 фоизини сув эгаллаган бўлиб, унинг фақат 2,5 фоизи тоза ичимлик суви ҳисобланади. Марказий Осиё сув манбаи Тянь-Шан ва Помир тоғларидаги чекланган музликлардир. Афсуски, теваар-атрофнинг ифлосланиши натижасида, қўққа қўтарилган чангллар муз қатлами устига қора чой-шабдек ёпирилиб келмоқда.

Хозирги пайтда Орол денгизи фожиаси дунёдаги энг йирик глобал экологик муаммо бўлиб, ушбу минтақанинг ривожланишига, унда яшовчи аҳоли соғлиғига, генофондига ва келажакга ҳаф солаётгани ҳаммамизга маълум. Шунингдек, Орол денгизининг қуриши катта тўчуларини келтириб чиқармоқда. Ҳар йили шамол тўзонлари 100 минг тоннадан ортқ тузларни ҳавога қўтариб, теваар атрофга ёймоқда. Бу эса оғир экологик муҳитни янада чигаллаштиради.

Охириги 50 йилда Орол денгизининг сув сатҳи саккиз маротаба қисқарган бўлиб, сув ҳажми эса ўн уч мартага камайган ва денгизнинг қуриган қисмида 5,5 миллион гектар майдонга тенг қум чўл пайдо бўлган. Бунинг натижасида, минтақада ўсимлик ва ҳайвонот олами генофонди зарар кўрмоқда.

Инсоният XXI асрга келиб ҳам ҳаёт-

Фикр

Ичимлик суви

глобал муаммога айланмоқда

нинг асоси бўлган сувни қадрлашни ўрганаётимиз. Статистик маълумотларга қараганда, хозирнинг ўзида ер юзидеги 1,1 миллиард киши сув етишмаслигидан қийналимоқда. 2025-2030 йилларга келиб ичимлик суви етишмаслиги тахликали даражага етади. Аҳолининг тенг ярни оддий истеъмол учун сув топишга қийналиб қолмоқда.

Хулоса ўрнида шунини айтиш мумкинки, XXI асрга келиб инсоният ҳаёти турли сивор ва машаққатларга тўла бўлмоқда. Тоза ичимлик суви захираларининг тобора камайиб, унга бўлган эҳтиёжнинг ортқ бо-раётгани эса экологик таҳдидни янада қучайтирмоқда. Ана шу тахликали вазиятда башарият ўзаро ҳамжиҳатликда ҳаракат қилмаса ва биргаликда глобал муаммонинг олдини олишга интилмас экан, вазият тобора чигаллашиб бораверади.

Мавлада КАҲҚОРОВА,
ТДЮ қошидаги академик
лицейи ўқитувчиси, биология
фанлари номзоди

Трактор Адлия ёрдам берди

етказиб бериладиган бўлди

ҲУҚУҚНИ муҳофаза қилувчи идоралар ўз фаолияти давомида юридик ва жисмоний шахсларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини қонуний асосларда ҳимояларкан, амалдаги қонунларга таяниб иш юритади.

ХУСУСАН, Тошкент шаҳар адлия бошқармаси шартномавий-ҳуқуқий ишларни назорат қилиш бўлими томонидан Бўжа туманида фаолият юритаётган "Дурдона — Машхура" фермер ҳўжалигининг шахримизда фаолият олиб бораётган "Dialan Techno Card" МЧЖ раҳбарининг хатти-ҳаракатидан норози бўлиб ёзган мурожаати ўрганиб чиқилди.

Мурожаатда келтирилишича, "Дурдона — Машхура" фермер ҳўжалиги билан "Dialan Techno Card" МЧЖ ўртасида 130 000 000 сўмлик Беларусь тракторини етказиб бериш юзасидан жорий йилнинг февраль ойида шартнома имзоланган. Шартнома келишувига қўра, 10 кунда шартнома умумий суммасининг 100 фоизи миқдорида тўлов амалга оширилиши кўрсатилган бўлиб, "Дурдона — Машхура" фермер ҳўжалиги шартнома мажбуриятларини тўлиқ бажарган.

Аммо шартнома бандида сотувчининг ҳисоб-рақамига пул маблағи келиб тушгандан сўн 30 кунда трактор етказиб берилиши қатъий кўрсатилган бўлса-да, "Dialan

Techno Card" МЧЖ раҳбарининг хизмат вазифасига совуққонлик билан қараганлиги оқибатида трактор етказиб берилмаган.

Ушбу мурожаатдаги даъволар асосли эканлиги аниқланган, адлия бошқармаси томонидан "Дурдона — Машхура" фермер ҳўжалигининг ҳуқуқ ва манфаатлари қонун талаблари асосида ҳимояланиб, товар етказиб бериш муддати кенчиктирилгани учун 65 000 000 сўм пеня ҳисобланди ва уни ундириш ҳамда тракторни етказиб бериш мажбуриятини юклаш юзасидан Тошкент шаҳар ҳўжалик судига даъво аризаси киритилди. Суднинг ҳал қилув қарори билан "Dialan Techno Card" МЧЖдан "Дурдона — Машхура" фермер ҳўжалиги фойдасига пеня ундирилиши ва трактор етказиб берилиши белгиланди.

Гўлсумхон ШОДИЕВА,
"Инсон ва қонун" муҳбири

Ўқув-машғулот

Энг катта бойлигимиз

мамлакатимиздаги барқарорликдир

— БУГУН дунё шунчалик даражада тез ўзгариб, мураккаблашиб кетдики, зийракликни, оғоҳликни бир зум йўқотган миллат, жамият оғир муаммоларга дуч келиши мумкинлигини ҳаёт қўп бор исботлади. Бугун бизга яқин ва узоқ мамлакатларда содир бўлган ва бўлаётган тўс-тўполон, гала-ён, турли номдаги инқилоблар, давлат тўнтаришлари ҳам бунга яққол мисол бўла олади.

Бу воқеа ва ҳодисаларнинг бизга даҳли йўқ, деб ўйласак катта хато қиламиз. Чўнки бугун дунёнинг бир бурчагида чиққан ўт эртага бошқа бир ҳудудда тақорланмаслигига ҳеч ким қарорат бера олмайди. Бугун ҳаммамизга аёнки, бу каби воқеаларнинг буюртмачилари, ташкилотчилари бор, дунёга ўт қўйишни касб қилиб олганлар бор, — дейди Адлия вазирлигида ўтказилган ўқув-машғулот меҳмони, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист, халқаро сиёсий шарҳловчи Иброҳим Норматов.

Дарҳақиқат, шундай бир тахликали замонада мамлакатимизда ҳўм сураётган тинчликни асраш, унга ҳар биримизнинг масъулигимизни англаш бугуннинг талаби экан-

лигини унутмаслигимиз лозим. Зеро, Президентимиз мустақиллигимизнинг йигирма икки йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги табрик сўзида ҳам "биз энг катта бойлигимиз бўлиши, жамиятимизда ҳўм сураётган миллатлар ва фуқаролар ўртасидаги дўстлик ва аҳилик, меҳр-оқибат муҳитини мустаҳкамлаш, яқин ва узоқ қўшниларимиз билан ўзаро ҳўрмат ва ҳамжиҳатликни янада қучайтиришни ўзимизнинг энг устувор вазифамиз сифатида қўрамиз.

Шу маънода, халқимизнинг юрак-юрагига сингиб, ҳаётининг мазмунига айлиниб кетган "Бизга тинчлик ва омонлик керак", деган эзгу даъватни амалга ошириш ҳаммамизнинг энг долзарб вазифамиз бўлишини истардим", дея таъкидлайди.

Мулоҳаза ва мушоҳадага қорлаган мазкур тадбир сўнггида йиғилганлар ўзларини қизиктирган саволларига атрофича жавоб олдилар.

Адлия вазирлиги Ҳуқуқий тарғибот ва ҳуқуқий таълим бошқармаси

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 21 йиллиги олдида

Бош Қомусимиз — ислохотлар асоси

у юртимизда тинчлик ва тотувликни таъминламоқда

ЎЗБЕКИСТОН демократик ҳуқуқий давлатни барпо этиш ва адолатли фуқаролик жамиятини шакллантириш йўлидан босқичма-босқич рившида собитқадмлик билан бормоқда. Утган йигирма икки йил давомида мамлакатимиз бу борада улкан ютуқларни қўлга киритди. Мустақил давлатчилигимизнинг сиёсий-ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий негизлари яратилди.

ДАРҲАҚИҚАТ, мамлакатимиз мустақил ривожланиш йилларида анги ва улкан марраларни қўлга киритганлигини қўйидаги рақамлар ҳам тасдиқлайди. Масалан, бугунги кунда 2000 йилга нисбатан мамлакатимизнинг ялпи ички маҳсулоти 3,1 баробар, аҳоли жон бошига ҳисоблаганда 2,6 қарра ўсган, экспорт ҳажми 4,4 баробар, номинал иш ҳақи солиштирма нархларда 22 марта, пенсияларнинг ўртача миқдори 12,7 баробар ошган, аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромад эса 8,4 баробар қўпайган ва охириги олти йил давомида иқтисодиётимизнинг устиши 8 фоиздан ошиб келмоқда.

Мустақиллик йилларида олиб борилаётган кенг қўламли ислохотлар ҳақида фикр юритар эканмиз, бунда, албатта, ушбу бунёдкорлик ишларининг ҳуқуқий негизи, тамал тоши бўлиши Конституциямиз кўз олдимизга келиши табиий. Зеро, Асосий Қонун юртимизда яшовчи ҳар бир инсоннинг ҳуқуқлари ва эркинликларини мустаҳкамлаш билан бир қаторда, ҳеч кимдан кам бўлмаган муносиб ҳаёт ва турмуш шароитларини яратишнинг кенг ҳуқуқий маконини қарорлаб берди.

Бош қомусимизнинг муҳим хусусиятларидан бири шундан иборатки, унда инсон манфаатлари, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият, дея эътироф этилган. Конституциямизга мувофиқ, Ўзбекистонда давлат ҳўкимиятининг бирдан-бир манбаи халқ бўлиб, давлат халқнинг иродасини ифодалайди ва унинг манфаатларига хизмат қилади. Давлат органлари ва мансбодор шахслар жамият ва фуқаролар олдига масъулдирлар.

Конституция ҳуқуқий давлатнинг муҳим белгилари сифатида давлат ҳўкимиятининг бўлиниши принципини, барча фуқароларнинг жинси, ирки, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахси ва иқтимоий маъқеидан қатъи назар, қонун олдида тенгчилиги ҳамда Конституция ва қонунларнинг устулгини қондаларини мустаҳкамлади. Бу эса мамлакатимизда миллатлараро тотувлик ва ҳамжиҳатликни таъминлаш, давлат органлари фаолиятини самарали ташкил этишда катта аҳамиятга эга.

Асосий қонунимизнинг яна бир муҳим моҳияти шунда намоён бўладикки, унда

мустақил давлатимизнинг халқаро муносабатлардаги иштироки ва ташқи сиёсатининг асосий қондалари аниқ ифодаланган. Хусусан, Асосий Қонунимизга қўра, Ўзбекистон Республикаси халқаро муносабатларнинг тўла ҳуқуқли субъекти бўлиб, унинг ташқи сиёсати давлатларнинг суверен тенглиги, қуч ишлатмаслик ёки қуч билан таҳдид қилмаслик, чегараларнинг дахлсизлиги, низоларни тинч йўл билан ҳал этиш, бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик ва халқаро ҳуқуқнинг умумэътироф этилган бошқа қонда ва нормаларига асосланади.

Яқинда Конституциямиз қабул қилинганлигига йигирма бир йил бўлади. Ушбу сана тарихий нўқта назардан қисқа бўлса-да, бироқ мамлакатимиз миллий ҳуқуқий тизимининг шаклланиши ва ривожланишида беқеъс аҳамият касб этганини ҳаммамиз яқин биламиз. Шу маънода, Конституциямизнинг ҳар бир моддасини ўрганиш ва кенг ёритиш масаласи долзарб ҳисобланади.

Ойбек ХОЛМАТОВ,
Республика Транспорты прокуратурасининг алоҳида муҳим ишлар бўйича катта терговчиси

Фикр

Миллий маънавият ва ҳуқуқий маданият

мафқуравий қурашда хамиша мадад беради

БУГУНГИ глобаллашув жараёнлари, яъни дунёда мафқуравий қурашлар авж олган бир пайтда даврнинг ўзи ҳушёрлик ва оғоҳлик, тинчлик учун масъулият ҳиссини фуқароларимизда, хусусан, ёшларимизда шакллантириш заруратини қўймоқда.

ЧУНОНЧИ, юртимизда тинчликни асраб-авайлашда ёшларнинг ижтимоий, сиёсий ва ҳуқуқий фаолиги, дунёда ва мамлакатимизда содир бўлаётган воқеаларга дахлдорлик тўғриси, мустақил ва фаол фуқаролик позицияси муҳим ўрин тутлади. Шу боис мамлакатимизда тинчлик ва осийшталликнинг қадрини ёшлар онгига сингдиришда сиёсий ва ҳуқуқий тарғибот муҳим аҳамиятга эга. Чўнки энг аввалло, давлатимизнинг стратегик мақсадли ва мафқуравий хуружларнинг асл муддаосини тушуниш учун ҳам ёшларимиздан муайян сиёсий-ҳуқуқий маданият талаб этилади.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, Тошкент вилояти адлия бошқармаси томонидан жорий йил давомида ёшларнинг ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятини янада ошириш, уларнинг маънавий имунитетини мустаҳкамлашга қаратилган 2216 дан ортқ турли ҳуқуқий тарғибот тадбири амалга оширилди. Вилотнинг

барча шаҳар ва туманларида ташкил этилган бу каби тадбирларга 40 700 нафарга яқин ёшларнинг иштироки таъминланди.

Сир эмас, жаҳонда халқларнинг тинчини бузаётган террористик гуруҳлар ва қўчлар ўз ёвуз мақсадлари йўлида асосан маънавий билими паст, ўз дунёқарашига эга бўлмаган ёшлардан фойдаланишмоқда. Шу сабабли ҳам, ҳар бир ёш чўқур тарихий илдизларга таянган, ўзининг буюк ўтмишдаги аҳдодларини биладиган ва улар билан фахрланадиган, ўрг-одатларимизни асрайдиган, ўз халқи, она тилини улуғлайдиган ва бойитадиган, ор-номуси учун қураша оладиган, миллий гурурини юқори қўя оладиган даражада фаол бўлиши лозим.

Тождидан УТЕПБЕРГЕНОВ,
Тошкент вилоти адлия бошқармаси масъул ходими

МАҲАЛЛАНИ катта бир оиллага қийлаш мумкин. Хонадоннинг ҳар бир вакили сингари унда истиқомат қилувчилар ҳам тинч-осойишта турмуш кечириш, меҳнатдан қадр-қиммат топиш, фарзандлар камоллини кўриш, жамият ривожига ҳисса қўишни олий мақсад, деб билади. Маҳалланинг обрў-эътибор, қувонч ва ташвишларига ўзини дахлдор ҳис қилади.

АММО ҳар нарсанинг меъёри бўлганидек, тўйларни ортиқча даб-даба ва ҳашамсиз, тартибли ўтказиш борасида қўлаб баҳс-мунозаралар билдирилмоқда. Мазкур долзарб масалага ҳукуматимиз томонидан ҳам алоҳида эътибор қаратилган беҳис эмас. Шу мақсадда Президентимизнинг 1998 йил 28 октябрдаги "Тўй ҳашамлар, оилавий тантаналар, маърака ва маросимларни тартибга солиш тўғрисида"ги Фармони муаммони ҳал этишда дастуриламал бўлиб хизмат қилмоқда.

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашининг 2012 йил 10 сентябрдаги "Тошкент шаҳридаги тўйхона, ресторан ва кафеда тўй-ҳашам, оилавий тантана, маърака ва маросимларни ўтказиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида"ги қарори қабул қилинди.

Тўй ўтказиш билан боғлиқ масаланинг яна бир долзарб жиҳати шундаки, ёш келин-куёвлар никоҳдан ўтиш учун ФХДЭ органларига боришади. Қўл ҳолларда қўша-қўша машиналар, йигит-қизлар серкатор кўчаларда шовқин-сурон билан айлангани йўл ҳаракати хавфсизлиги қоидалари бузилишига сабаб бўлади. Ахир ўзингиз ўйланг-а, турнақатор машиналарнинг кимўзарга қилаётган пойгалири фуқароларнинг ҳаётига хавф соймайдими? Шунингдек, тўйга алоҳида "чирой бағишловчи" қимматбаҳо пиротехника воситаларидан фойдаланиш ҳам салбий ҳолатларга олиб келади.

Бир сўз билан айтганда, ушбу қарор билан тасдиқланган қоидаларда тадбирлар ўтказилишига қўйилган талаблар фуқароларимизга etkazилган.

Собитхўжа ИМОНОВ, Учтепа тумани "Кўкча-Оқтепа" маҳалла фуқаролар йиғини раиси:

— Жорий йилнинг 6 ойи мобайнида маҳалламизда 18 та никоҳ, 15 та қиз узатиш, 11 та акича, 20 та эҳсон, 20 та жаноза маросимлари ўтказилган бўлса, ушбу маросимларнинг ҳаммасини ортиқча дабдабозликларсиз ва исрофгарчиликларсиз ўтказиш эришдик. Айниқса, 20 та эҳсон маросимининг атиги 2 таси тўйхонада, қолган 18 таси хонадонларда иҳкам ва ортиқча харажатларсиз ўтказилди.

Шунингдек, тўйдан олдин бўладиган "фотиҳа тўй", тўйдан ке-

йинги "чарлари", "қуда қақирқи", хайитлардаги "келин салом" ёки эрталабки ошларда 14-15 кишига тўн кийдириш, қуда томонга 200-300 киши билан тўйга боришлик қисқартирилди. Ушбу тўй ва маросимларни иҳкамлаштириш эвазига маҳалламиздаги кам таъминланган ва боқувчисини йўқотган

Мулоҳаза абдабанинг дағдағаси унга маҳаллада чек қўйилади

оила фарзандларига мактаб бозори, кекса ва нафақадаги ёлғиз отахон ва онахонларнинг коммунал тўловларини тўлаб беришга эришдик. Қолаверса, маҳалла ҳудудидаги таъмирталаб кўчаларни бир қисмини асфальт қилишга киришмаяпмиз. Бу, ўз навбатида, аҳолига, айниқса, ёшлар ўртасида саховатпешалик фазилатларини синдиришга, меҳр-оқибатнинг кўчаишига, маҳалланинг янада обод ва кўркам бўлишига сабаб бўлмоқда.

"Маҳалла" хайрия жамоат фонди Тошкент шаҳар бўлими ҳузурда ташкил этилган Жамоатчилик кенгашининг маълумотида қўра, тадбир ўтказадиган фуқаро, яъни

тиришга йўл қўйилмайдми. Тасдиқланган қоидаларга қўра, тадбирда диний мавзуда маъруза қўзда тутилган бўлса, дин соҳаси вакили томонидан маъруза қилиниши шарт. Дин соҳаси вакилига ақлия идораларида рўйхатга олинган диний ташкилот, диний таълим муассасасида ишлайдиган, диний билимга эга шахс, масжид имом хатиби ва номб-имоми қиради. Бошқа шахсларнинг маъруза қилиши тақиқланади.

Шуни ҳам айтиб ўтиш лозимки, қарорга қўра тўй-ҳашам, маросим ва оилавий тадбирларни мувофиқлаштириш Жамоатчилик кенгаши-ларига тўйхона, ресторан ва ка-

федада ўтказилаётган тадбирлар устидан жамоатчилик назоратини ўрнатиш, мазкур қоидаларни жойларда тарғиб этиш, бажарилишини жойларда ўрганиш ҳамда аниқланган салбий ҳолатлар бўйича тегишли давлат ва назорат қилувчи органларга маълумот киритиш ваколати берилади.

Мунира УСМОНОВА, Яккасарой тумани "Уриқзор" маҳалласи диний-маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича раис маслаҳатчиси:

— "Уриқзор" маҳалласи намуна-ли маҳаллалар сирасига қиради. феларда ўтказилаётган тадбирлар устидан жамоатчилик назоратини ўрнатиш, мазкур қоидаларни жойларда тарғиб этиш, бажарилишини жойларда ўрганиш ҳамда аниқланган салбий ҳолатлар бўйича тегишли давлат ва назорат қилувчи органларга маълумот киритиш ваколати берилади.

Аблқосим ДАВЛЕТОВ, Чирчиқ шаҳар 6-сонли "Умид" маҳалла фуқаролар йиғини раиси:

— Тўй-ҳашам, оилавий тантана ва маросимлар тарихдан шаклланган урф-одатларимиз, қадриятларимиз ҳисобланади. Бугунги кун талабларидан келиб чиқиб, ҳар ойда бир неча мартада фуқароларимизга тушунтириш ишлари олиб бормоқдамиз. Масалан, яқинда "Азия" тўйхонасида бўлиб ўтган қиз узатиш маросимида 100 киши иштирок этиб, тўй соат 17:00 дан 20:00 гача давом этди. Ҳар киши бошига 12 минг сўмдан ва банк пластик карточка орқали тўлов амалга оширилди. Бу масалаларни биз маҳалла тўйхона ҳамда тўй қилаётган хонадон билан биргаликда масхалатлашиб амалга оширдик. Худдики ўзим тўй қилиб қиз узатаётгандек ҳис қилдим. Шу билан бирга 91 ёшли онахонамизнинг маросимини ҳам уйда ўтказдик. Бу маросим ҳам 60 кишидан ошмади. Соат 7:00 дан 8:00 гача давом этди.

Тўғри, тўй ҳақида қўпдан бери гапирилади. Лекин "асалнинг қўли томоқни қуйдиради", деганларидек тўй учун қилинаётган сарф-харажатлар меъёридан ошиб бормоқда.

Одатимизга қўра, тўйларга узок йиллар тайёргарлик қўрамиз. Яъни орзу-умидлар билан режалар тузамиз. Аммо етти уқлаб тушимизга қирмаган урф-одатларни ҳам қўламиз. Аслида, бу каби муаммоларнинг қўлаб бораётганини ўзгаришга ва миллий урф-одатларимиздан ўзқошайётганимиз, дабдабозлик ортидан қўлаб бораётганимиз билан изоҳлаш мумкин.

Бу каби масалаларга қўра юмиб бўлмайди. Қадриятларимизга хос ёндашиш ўз қўлимизда.

Мадина ҲАМДАМОВА, "Инсон ва қонун" мухбири

ва Илхом Дилором опадан 6800 АҚШ доллариани санаб олишди. Қолганини эса бир ҳафта-ўн кун ичида олишга ваъдалашиб, Тошкентга қайтиб кетишди.

Айтилган муддатда

— Розик акага телефон қилинг, машинасини олиб кетсин. Энди уни ҳайдамади. Жуда чарчадим, оғайниларим билан дам олишга кетяпман.

Шундан сўнг қўп ўтмай, Турдиали Россияга жўнаб кетди. Д.Парпиева эса алданганини билгач, ҳуқуқ тарғибот идорасига ариза берди.

Т.Қосимов фарибгарликнинг умри қисқа эканлигини, бировнинг ҳақи бўлмаганини, қонун устуворлигини суд томонидан қонуний жазага тортилганда англаб етди.

Юқорида яна эгри йўлга қадам қўйганини таъкидлагандики, Чунки 2011 йилнинг 7 январида жиноят ишлари бўйича Зангиота тумани судининг ҳукми билан 2 йил 8 ой муддатга ахлоқ тузатиш иши жазосига тортилган. Аммо жазони ўташ чоғида биз тилга олган жиноятга қўл урди. Бу орада 2011 йилнинг 31 октябрда жиноят ишлари бўйича Шайхонтоҳур тумани суди томонидан бошқа бир фарибгарлиги туфайли 5.720.000 сўм жазима ва 2 йил 2 ой ахлоқ тузатиш иши жазосига ҳукм қилинди. Бу гал суд унга ўталмаган жазоларини ҳам қўлган ҳолда жазо тайинлади.

Акрамжон ТОШПҲАТОВ, жиноят ишлари бўйича Ўзбекистон тумани судининг раиси,

Хуршид СУЛТОНОВ, "Инсон ва қонун" мухбири

Фахр

Қобилият ва имконият

Бу тушунчалар муштарак бўлса, ютуқлар залвори ортаверад

ИСТИҚЛОЛ шарофати билан Ўзбекистон, аввало, ўзининг мустақил давлат сифатидаги барча ҳуқуқларини қўйта тиклади, моддий ва маънавий бойликларининг, ўзи мустақиллигининг ҳақиқий эгаси, қудратли ҳимоячиси айланади. Ушбу ҳуқуқ ўзгаришларини аниқлаш, саховатли заминимиз бойликларини, ҳалқимизнинг улкан ғарбдочилик ва интеллектуал салоҳиятини Ватанимиз равиқли, ҳеч қандам кам бўлмай яшашимиз, буюк орзуларимиз рўёби йўлида сафарбар этиш имконини бери.

ДАРҲАҚИҚАТ, мамлакатимизда шу азиз юрт фуқаролари сифатида ҳар биримизнинг шахсий ҳаётимизда, оиламизда, маҳалламизда, меҳнат жамоамизда ёки илмий-иқтисодий фаолиятимизда юз берган ўзгаришлардан қувонмаслик, гурулланмасликнинг илҳами йўқ. Истиқлол йилларида кечаётган умримизнинг ҳар кунини ўтган асрнинг тўқсончинчи йиллари бошида Ўзбекистон танлаган миллий тараққиёт йўлининг нақадар тўғри ва халқчил эканини исботлаш билан бирга, мамлакатимиз, халқимиз бу йўлдан асло оғишмай, ўзининг буюк келажагига сари дадил қадам ташлаётганини яқол қўрсатиб турибди. Айниқса, мамлакатимиз мустақилликка эришган илк йилларданок адолатли демократик жамият қуриш учун ҳам назарий, ҳам амалий асослар мустаҳкамлаб борилди. Зеро, одиллик ва ҳақиқатпарварлик ҳалқимиз табииятининг энг муҳим фазилатларидан ҳисобланади. Фуқароларимиз учун ўз қобилият ва эҳтиёжларини тўла-моён қилиш ва амалга ошириш учун зарур бўлган кенг имкониятлар, шу жараёнида вужудга келтирилган ҳуқуқий механизмлар яратиб берилди.

Истиқлол йилларида жамиятимизда амалга оширилган ишларнинг ҳар бири ўзига хос тарихга, маъно-мазмунга эга. Қисқа вақт ичида янги демократик тизимнинг шаклланиши, яъни ҳокимиятнинг қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд тармоқларига бўлиниши ҳамда уларнинг ўзаро муносабатлари аниқ-равшан белгилан қўйилиши, бу муносабатлар орасидаги мутаноаблиқнинг таъминланиши чиндан ҳам, тарихий аҳамиятга эга бўлди. Мухими, бу ислохотларнинг замирида инсон ҳуқуқ ва эркинликларини энг олий қадрият сифатида эътироф қилиш, унинг шашни ва қадр-қимматини улуғлаш каби инсонпарвар ғоялар муҳассам бўлди.

Мустақиллик берган имкониятнинг яна бир жиҳати ўсиб келаётган ёш авлодга бўлган эътибордир. Зеро, мустақил тараққиёт йўлидан бораётган юртининг эртанги тақдир ҳам келажақ авлод фаолияти билан чамбарчас боғлиқдир.

Рустам РАИМЖОНОВ, Самарқанд вилояти адлия бошқармаси масъул ходими

ҲАЁТДА бировнинг оғирини енгил, узогини яқин қилишдан қўра савоблироқ иш бўлмаса керак. Буни теран ҳис қилган қўпгина юртдошларимиз ўзларининг шахсий автомашиналарида ёки бирор-бир автоуловни ижарага олган ҳолда аҳолига пуллик транспорт хизмати қўрсатишга бел боғлаган.

ТОШКЕНТ шаҳрининг Сирғали туманида яшовчи фуқаро Турдиали Қосимов (исм-шарифлари ўзгаририлган) ҳам 2011 йилнинг июнь ойи бошларида таниши Розик Мавруловнинг "Нексия" русулими автомашинасини оийга 500.000 сўм тўлаш эвазига ижарага олди.

Тўғри, аввалгига Турдиали пойтахтлик ва пойтахтда таширф буюрган ҳамюртларимизнинг ҳолатини

ўйлаб қўйганман. Қўрқма, қўрққ қўймайман, яхшигина улуш оласан.

Илхом "Нексия" машинаси таъминан қанча баҳога сотилишини яхши биларди. У ўзига мўмайгина пул тегишини ўйлаб, ўша захотиёқ Турдиалининг тақлифига рози бўлди.

— Айтиб қўйиб, бирор гап-сўз чикса, сенинг этагиндан ушлайман, — деди ўзини баъз қўнаётгандек тутиб.

Жиноятга жазо муқаррар

Фирибгар киракаш

ёхуд ёлғоннинг умри қисқалиги хусусида

чиқариб, яхшигина пул ишлади. Бунинг натижасида, рўзгорини ҳам бийойдек тебратта бошлади. Аммо қўп ўтмай, Турдиали яна эгри йўлга қадам қўйди. Нима учун "яна", деганимиз боисини эса кейинроқ тушунтирамиз.

Хуллас, орадан икки ой ўтган, Т.Қосимовда ғаразли мақсад пайдо бўлди. Яъни у машинани пуллаш режасини тузди. Табиийки, ҳеч бир мулкни эгасининг розилигисиз сотиш мумкин эмас. Шунинг учун Турдиали бу муаммони ёқиб боришда оғайнисини Илхом Шокировни "хамкорлиқ"ка қорлади.

— "Нексия"ни сотамиз, — деди у Илхом билан ҳол-аҳвол сурашган.

— Қандай қилиб, ахир машина сеники эмас-ку? — хайрон бўлиб сўради И.Шокиров.

— Сенинг суратингдан фойдаланамиз. Ҳаммасини

— Хотиржам бўл, мен шу пайтгача ҳеч бир ишда муаммо чиқармаганман.

Шу тариқа икки ошна гапни бир жойга қўйишди. Гап шундаки, Турдиалида Розик ақанинг ҳужжати бор эди. Улар ўзлари билан усул ёрдамида Р.Мавруловнинг сурати ўрнига Илхомникин жойлаштиришди. Эртаси кун эса машинани Уқўприк туманида жойлашган автошароҳ бозорига олиб келишди.

Буни қарангки, нархи бироз арзонроқ айтилгани учунми, тез орада харидор ҳам топила қолди. Дилором Парпиева ва унинг қариндошлари машинани яхшилаб қўришган, нархини сурашди. Ўзини Розик Маврулов, деб таништирган автомашина "соҳиб"и (Илхом Шокиров) билан келишиб, уни 10.250 АҚШ долларига баҳолашди. Сўнгра харидорнинг уйига келишди. Шу ерда Турдиали

Д.Парпиева қўнғироқ қилган, Турдиали дарҳол етиб келди.

— Энди машинани Тошкентга олиб борамиз, рўйхатдан чиқариб бераман. Кейин расмийлаштириб олаверасизлар, — дея тавозе қилди у.

Уша кунди Дилором опа ва қариндошлари Турдиали билан бирга йўлга чиқишди. Пойтахтга етиб келишгач, Т.Қосимов водийлик меҳмонларни бир кафега бошлади. Ҳаммалари овқатланиб ўтирдиган Турдиали секин ўрнидан қўзғалди.

— Машинани бир қараб қўй.

У шу баҳона билан ташқарига чиқди-ю, ўзи аввалдан тайёрлаб қўйган иккинчи қалит билан машинани ўт олдириб, жуфтаникни ростлади. Уйига келиб, онасига буйруқ оҳангда деди:

миллий либосларидан фойдаланишлари учун маҳалламизда алоҳида миллий тўй либослари сало-нин ҳам очганмиз. Буларнинг ҳаммаси бепул. Ҳаттоки, бошқа маҳаллалардан келиб ҳам миллий тўй либосларимиздан фойдаланишмоқда. Шу билан бирга туғуруқхонадан чиқаётган чақалоқни қатор-қатор машиналарда эмас, балки иҳкам ва шовқин-суронларсиз олиб чиқишни ҳам йўлга қўйдик.

Бу каби тарғибот-ташвиқот ишларини нафақат Тошкент шаҳар аҳолиси орасида, балки бутун республика миқёсида тарғиб этилаётгани ҳар бир фуқарони янада масъулиятли бўлишга ундайди.

Аблқосим ДАВЛЕТОВ, Чирчиқ шаҳар 6-сонли "Умид" маҳалла фуқаролар йиғини раиси:

— Тўй-ҳашам, оилавий тантана ва маросимлар тарихдан шаклланган урф-одатларимиз, қадриятларимиз ҳисобланади. Бугунги кун талабларидан келиб чиқиб, ҳар ойда бир неча мартада фуқароларимизга тушунтириш ишлари олиб бормоқдамиз. Масалан, яқинда "Азия" тўйхонасида бўлиб ўтган қиз узатиш маросимида 100 киши иштирок этиб, тўй соат 17:00 дан 20:00 гача давом этди. Ҳар киши бошига 12 минг сўмдан ва банк пластик карточка орқали тўлов амалга оширилди. Бу масалаларни биз маҳалла тўйхона ҳамда тўй қилаётган хонадон билан биргаликда масхалатлашиб амалга оширдик. Худдики ўзим тўй қилиб қиз узатаётгандек ҳис қилдим. Шу билан бирга 91 ёшли онахонамизнинг маросимини ҳам уйда ўтказдик. Бу маросим ҳам 60 кишидан ошмади. Соат 7:00 дан 8:00 гача давом этди.

Тўғри, тўй ҳақида қўпдан бери гапирилади. Лекин "асалнинг қўли томоқни қуйдиради", деганларидек тўй учун қилинаётган сарф-харажатлар меъёридан ошиб бормоқда.

Одатимизга қўра, тўйларга узок йиллар тайёргарлик қўрамиз. Яъни орзу-умидлар билан режалар тузамиз. Аммо етти уқлаб тушимизга қирмаган урф-одатларни ҳам қўламиз. Аслида, бу каби муаммоларнинг қўлаб бораётганини ўзгаришга ва миллий урф-одатларимиздан ўзқошайётганимиз, дабдабозлик ортидан қўлаб бораётганимиз билан изоҳлаш мумкин.

Бу каби масалаларга қўра юмиб бўлмайди. Қадриятларимизга хос ёндашиш ўз қўлимизда.

Хўжалик суди амалиётидан

Назорат-касса машиналарини ишлатиш

мажбурий бўлса-ю, ишлатмаса...

ФИСКАЛ хотирали назорат-касса машиналарини ишлатиш мажбурий бўлгани ҳолда уларни ишлатмасдан савдон амалга оширилганлиги ҳақида қўлаб бораётганлиги билан бир йил ичида тақрирдан энг кам иш ҳақининг еттиш беш бараваридан юз бараваригача миқдорда жазо солишга сабаб бўлади.

ИШНИНГ МАЗМУНИ

Назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи Республика Кенгаши шаҳар ҳудудий комиссиясининг 2012 йил 20 июндаги 35-сонли рухсатномасига ва шаҳар давлат солиқ инспекцияси бошлигининг тегишли буйруғига асосан 2012 йил 20 июнда ўтказилган режадан ташқари текширишда масъулият чекланган жамият томонидан бир йил давомида назорат-касса машинаси такоран қўлланилмаган ҳолда савдо амалга оширилганлиги аниқланган.

Шаҳар давлат солиқ инспекцияси томонидан аниқланган ушбу ҳуқуқбузарлик ҳолати юзасидан белгиланган тартибда далолатнома тузилган. Шундан сўнг текшириш материаллари шаҳар давлат солиқ инспекцияси бошлиғи томонидан кўриб чиқилиб, Солиқ кодекси 119-моддасининг иккинчи қисмига асосланиб, масъулият чекланган жамиятга нисбатан солиқ жазоси қўйилган.

Молиявий жазима суммаси иккитий равишда тўлаб берилмаган ёки уни рад этиш тўғрисида давлат солиқ зиммати органига ёзма билдириш тақдир қилинмаган.

Молиявий жазима суммаси иккитий равишда тўлаб берилмаган ёки уни рад этиш тўғрисида давлат солиқ зиммати органига ёзма билдириш тақдир қилинмаган.

Молиявий жазима суммаси иккитий равишда тўлаб берилмаган ёки уни рад этиш тўғрисида давлат солиқ зиммати органига ёзма билдириш тақдир қилинмаган.

АРИЗАЧИННИНГ ВАЖЛАРИ

Суд мажлисида қатнашган шаҳар давлат солиқ инспекцияси вакили аризадаги талабни қўллаб-қувватлаб, масъулият чекланган жамият томонидан бир йил давомида назорат-касса машинасини такоран қўлланилмаган ҳолда савдо амалга оширилганлиги учун унга нисбатан Солиқ кодекси 119-моддасининг иккинчи қисмига асосан энг кам ойлик иш ҳақининг еттиш беш бараваридан юз бараваригача миқдорда молиявий санкция қўллашни сўраган.

ЖАВОБГАР ФИР БЕРМАГАН

Масъулият чекланган жамият вакили суд мажлисида сабабсиз келмаган, шаҳар давлат солиқ инспекциясининг аризаси юзасидан ёзма фикрини судга юбормаган.

СУДНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВ КАРОРИ

Биринчи инстанция судининг ҳал қилув қарори билан шаҳар давлат солиқ инспекциясининг аризасидаги талаби қаноатлантирилган ва масъулият чекланган жамиятга нисбатан Солиқ кодекси 119-моддасининг иккинчи қисмига асосан 4719000 сўм миқдорда молиявий санкция қўлланилган. Шунингдек, қўлланилган молиявий санкциянинг ундириш шаҳар давлат солиқ инспекцияси зиммасига юклатилган.

СУДНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВ КАРОРИГА ШАРҲ

Солиқ кодекси 72-моддасининг биринчи қисмида Ўзбекистон Республикаси ҳудудида нақд пулда ҳисоб-китоб қилиш билан товарларни реализация қилиш, ишлар бажариш, хизматлар қўрсатиш Назорат-касса машиналарини давлат реестрига киритилган фискал хотирали назорат-касса машиналари мажбурий қўлланилган ҳолда амалга оширилиши белгиланган.

Аҳоли билан пуллик ҳисоб-китобларни амалга оширадиган чакана савдо ва хизмат қўрсатиш объектиларида ҳужжатли юритувчи субъектлар томонидан тўлов терминали мажбурий ўрнатилиши лозим.

Фискал хотирали назорат-касса машиналари ва

тўлов терминалларининг қўлланилиши тартибига риоя этилиши устидан назорат давлат солиқ хизмати органлари томонидан амалга оширилади.

Ғарчанд, масъулият чекланган жамиятга нисбатан амалдаги қонун ҳужжатларининг талабларига риоя этмасдан, фискал хотирали назорат-касса машинасини ишлатиш мажбурий бўлса-ю, уни ишлатмасдан савдон амалга оширилганлиги учун аввал Солиқ кодекси 119-моддасининг биринчи қисмига мувофиқ энг кам иш ҳақининг ўттиз баравари миқдорда молиявий санкция қўлланилган бўлса-ю, у томонидан айнан шундай ҳуқуқбузарлик бир йил ичида такоран содир этилган.

Бунда жазима қўлланилганда кейин бир йиллик муддат деганда, солиқка оид ҳуқуқбузарлик учун жазима иккитий тўланган ёки жазима суд тартибда қўлланилган кундан бошлаб ўн икки ой ичида содир этилган солиқка оид ҳуқуқбузарлик тушунилади.

Ушбу ҳуқуқбузарлик учун Солиқ кодексида ҳужжатли юритувчи субъектлар (юрдик шахслар, яъна тартибдаги тадбиркорлар)нинг жавобгарлиги белгиланган.

Хусусан, Солиқ кодекси 119-моддасининг биринчи қисмига мувофиқ фискал хотирали назорат-касса машиналарини ва (ёки) тўловларни пластик карточалар асосида қабул қили

Оила ва жамият

Фарзандликка олиш
фақат суд томонидан кўриб чиқилади

ОИЛА улут ва муқаддас макон, инсон камолотининг бешиги, дунёдаги жамияти эзгу умидларнинг олтин қалитидир. **Юртбошимиз айтганидек: "Оила соғлом бўлса, жамият соғлом, мамлакат кудратли, юрт тинч-осойишта бўлади!"**.

КОНСТИТУЦИЯМИЗНИНГ 14-боби оилага бағишланиб, унинг 63-моддасида оила жамиятнинг асосий бўлини эканлиги ҳамда жамият ва давлат муқофасида бўлиш ҳуқуқи аълолиги қайд этилган.

Барчамизга маълумки, давлатимиз раҳбари таклифи билан 2013 йил мамлакатимизда "Обод турмуш йили", деб эълон қилинган. Жорий йилнинг 14 февралда Эса Президентимизнинг "Обод тур-

муш йили" Давлат дастурини тасдиқлаш тўғрисида"ги Қарори қабул қилинди. Давлат дастури 8 та бўлим ва 86 та банддан иборат бўлиб, унда жорий йилда мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий, маънавий сиёсий ҳаётидаги муҳим йўналишлар қамраб олинган.

"Обод турмуш йили"да ёш оилаларнинг, унда вояга етатган

фарзандларнинг кадр-қиммати улуғлаш, уларнинг жамиятдаги ўрни ва мавқеини янада ошириш борасида амалга оширилатган барча сарф-харажатларни бирлаштириш борасида ҳам бир қатор вазифалар белгиланган.

Конституциямизнинг 64-моддасида давлат ва жамият етим болаларни ва ота-оналарининг вазифасидан маҳрум бўлган бола-

ларни боқиш, тарбиялаш ва ўқитишни таъминлаш кафолатланган.

Жумладан, Оила кодексининг 151-моддасида фарзандликка олишга фақат вояга етмаган болаларга нисбатан ва фақат уларнинг манфаатларини кўзлаб ўйлиб, фарзандликка олиш бўлини фарзандликка олишни истоган шахсларнинг (шахснинг) аризасига кўра, васийлик ва ҳомийлик органларининг фарзандликка олишнинг асослиги ва фарзандликка олинаётган бола манфаатларига тўғри келиши ҳақидаги ҳулосаси ҳисобга олинган ҳолда суд томонидан амалга оширилиши, фарзандликка олиш тўғрисидаги ишлар Фуқаролик процессуал кодексидан назарда тутилган қоидалар бўйича алоҳида иш юритиш тартибиде, фарзанд-

ликка олувчилар (олувчи), васийлик ва ҳомийлик органлари вакиллари, шунингдек, прокурор иштирокида суд томонидан кўриб чиқирилиши белгиланган.

Шунингдек, халқаро тажрибадан маълумки, кўпгина давлатларда фарзандликка олиш фақат суд тартибиде амалга оширилади. Хусусан, АҚШ, Германия, Буюк Британия ва кўпгина МДХга аъзо (Россия Федерацияси, Украина ва бошқа) давлатларда ҳам мазкур масала суд томонидан кўриб чиқилади.

Шу билан бирга, Оила кодексининг 107-моддасида киритилган ўзгаришда вояга етмаган болани ота-онасидан олиш ва уни болалар тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги ҳал қилув қарорини чиқаришда суд ота ва онанинг ҳар биридан маз-

кур бола фойдасига ўшбу Кодекснинг 99-моддасида белгиланган миқдорларда алиментлар ўндирилиши, ўндирилган алиментлар мазкур бола номига очилган банк ҳисобварағида жамланиши ва у вояга етганда тўланиши баён этилган. Бу эса тарбия муассасасига жойлаштирилган болаларга вояга етгандан сўнг янги ҳаётни бошлаши учун маълум миқдордаги шахсий маблағлар жамғаришга кўмаклашади. Яъни, унда моддий маблағ захираси шаклланди.

Шоҳжаҳон ЭРГАШЕВ,
Адлия вазирлиги
Қонунчиликка риоя
этилиши устидан назорат
қилиш бош бошқармасининг
Қашқадарё вилояти ҳудудий
бўлими масъул ходими

Ўқидингизми?

Журналнинг янги сони

мухлислар эътиборида

"ДЕМОКРАТЛАШТИРИШ ВА ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ" илмий-маърифий журналнинг 2013 йилги 3-сон мухлислар эътиборига ҳавола қилинди.

МУСТАҚИЛЛИГИМИЗНИНГ йигирма икки йиллигига бағишланган бир қатор таҳлилий мақолалар журналнинг ўзбек, инглиз, рус тилидаги вариантларидан ўрин олган.

Ўзбек тилидаги вариантда **Ғ.Мирзаевнинг** "Истиқлол — абадий, истиқлол шуқуқи — бебаҳо", **Ҳ.Юнусовнинг** "Ўзбекистон Республикасининг Халқаро меҳнат ташкилоти билан ҳамкорлигининг ўзига хос хусусиятлари", **М.Хўшамбердиевнинг** "Ўзбекистонда инклюзив таълимнинг ҳуқуқий асосларини тақомиллаштириш масалалари" номли мақолалар билан танишадилар. Журналнинг инглиз тилидаги вариантда **Б.Жамсранинг** "Монголияда қончилик саноатини ривожлантириш ва инсон ҳуқуқла-

бошқа яна бир қатор қизиқарли мақолалар ўрин олган.

ри масаласи", **А.Саидовнинг** "Ҳуқуқий эксперимент қонун ташаббускорлиги ҳуқуқий субъектлари қонун ижодкорлиги фаолиятининг самарали шакли сифатида", рус тилидаги вариантда **Э.Боситхановнинг** "Мамлакатда фуқаролик жамиятини шакллантиришда аёлларнинг ўрни ва роли", **Г.Маликовнинг** "Нодавлат нотижорат ташкилотларининг болалар ва оилалар ижтимоий ҳимояси тизимидаги роли" сарлавҳали мақолалари муштарийларни бефарқ қолдирмайди, деб ўйлаймиз.

Шунингдек, ўшбу сонда

Дилфуза ЭРГАШЕВА,
"Инсон ва қонун" мухбири

Имконият

Нодавлат нотижорат ташкилотлари

умумбелгиланган солиқ турларидан озод

ЮРТИМИЗДА фуқаролик жамияти элементлари — нодавлат нотижорат ташкилотлари кўринишлари асосдан мавжуд бўлган. Шунингдек, ўрта асрларда маҳалла ва кўчаларнинг ижтисолашуви, яъни куллар, қассоблар, қандолатчилар ва бошқа кўринишдаги касб эгаларининг бир жойда яшаш ва фаолият олиб бориши ўзига хос нодавлат бирлашмаларини ташкил қилган ва улар томонидан умумманфаатдаги масалалар ҳамжиҳатлида ҳал қилинган.

МАМЛАКАТИМИЗ мустақилликка эришган дастлабки кунлардан, Президентимиз раҳнамолигида маҳалла нуфузини қайта тиклаш, азаллий маҳалла-кўнчилик анъаналарига қайтиш мақсадида кўплаб ишлар амалга оширилди. Жумладан, "Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида"ги, "Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида"ги, "Фуқаролар йиғини раиси (оқсоқли) ва унинг маслаҳатчилари сайлови тўғрисида"ги қонунлар ва бошқа бир қатор фармон, қарор ҳамда фармойишларнинг қабул қилинганига ана шундай амалий ишларнинг ифодасидир.

Хусусан, 1991 йил 15 февралда "Ўзбекистон Республикасида жамоат бирлашмалари тўғрисида"ги Қонуннинг қабул қилиниши фуқаролик жамиятига учун мустақил ҳуқуқий замин бўлди. Юртимиз тарихида илк бор фуқаролик жамияти институтлари — жамоат бирлашмаларининг мустақил фаолият юритиш ҳуқуқий субъект эканлиги тан олинди.

Қонунда кўзда тутилган ҳоллардан ташқари давлат идоралари ва мансабдор шахсларнинг жамоат бирлашмалари фаолиятига аралашушига, шунингдек, жамоат бирлашмаларининг давлат идоралари ва мансабдор шахсларнинг фаолиятига аралашушига йўл қўйилмаслиги белгиланган.

Нодавлат нотижорат ташкилотлари фаолиятига кафолатлар бериш, уларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишини таъминлаш, нодавлат нотижорат ташкилотларини қўллаб-қувватлаш мақсадида 2007 йил 3 январда "Нодавлат нотижорат ташкилотлари фаолиятининг кафолатлари тўғрисида"ги Қонуннинг қабул қилиниши ҳам диққатда молиқдир.

Солиқ кодексининг 308-моддасига асосан фуқаролик жамияти институтлари субъектларига берилган грант маблағлари ҳисобига олинмаган меҳнатга ҳақ тўлаш тарзидаги даромадлардан ягона ижтимоий тўлов ва суғурта бадаллари ҳисобланмаслиги қайд қилинди.

Шунингдек, Солиқ кодексининг 350-моддасига асосан ягона солиқ тўловчи субъектлар — микрофирмалар, кичик корхоналар, савдо ҳамда умумий омаклатиш корхоналари бўлиб, нодавлат нотижорат ташкилотлар ягона солиқ тўловчи субъектлар жумласига кирмаслиги қайд қилинган.

Бундан ташқари, Солиқ кодексининг қатор моддалари нотижорат ташкилотлар умумбелгиланган солиқ турларини тўламаслиги қайд қилинган (нотижорат ташкилотлар тадбиркорлик фаолиятини амалга оширмаган тақдирда).

Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 17 ноябрдаги 502-сонли қарори билан тасдиқланган "Хайрия ҳамда бошқа жамғармалар ва жамиятларга, шунингдек, улар томонидан ташкил қилинган корхоналар ва бошқа шўба ташкилотларига солиқлар, йиғимлар ҳамда бошқона тўловлари бўйича берилган имтиёزلарнинг қўлланиш тартиби тўғрисида"ги Низомнинг 3.2-бандига асосан таъсис ҳужжатларида назарда тутилган тадбиркорлик фаолиятдан даромад олишни қўлламайдиган ижтимоий-хайрия мақсадлари ва бошқа мақсадлар учун ташкил этилган нотижорат ташкилотлардан солиқ ва йиғимлар ўндирилмаслиги белгиланган.

Мухтасар қилиб айтганда, мамлакатимизда олиб борилаётган кенг кўламли ислохотлар самараси тўғрисида, ҳуқуқий давлат ва қули фуқаролик жамияти барпо этилишининг ҳуқуқий асослари яратилди. Эңилида ўшбу ислохотлар жараёнида илгор ривожланган мамлакатлар тажрибаси ва ўзбек халқи меъналатиғига хос бўлган анъаналарни уйғунлаштириш ҳолда олиб боришмоқда. Таъкидлаш лозимки, мазкур жараёнларга жамиятни демократлаштириш ислохотлари ҳам уйғунлашади. Бу эса, ўз навбатида, юртимизда фуқаролик жамияти пойдеворининг янада мустақамланганига хизмат қилади.

Рустам ЭШБОЕВ,
Сирдарё вилояти адлия бошқармаси
масъул ходими

"Ишонч телефон"лари
доим алоқада

ДАВЛАТ солиқ қўмитаси томонидан солиқ тўловчилар билан бевосита алоқада бўлиш орқали уларнинг муурожаотларини ўрганиб бориш ва юзга келасанган муаммоларнинг ечимини топишга алоҳида эътибор бериб келинмоқда.

АНА ШУ мақсадда бугунги кунда Давлат солиқ қўмитаси ҳамда ҳудудий давлат солиқ органларида фаолият юритаётган "Ишонч телефон"лари солиқ қўнчилиги бузилиши ҳолатлари, солиқ тўловчилар ҳамда фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда самарали восита сифатида хизмат қилмоқда.

"Ишонч телефон"ларида қилинаётган муурожаотларнинг аксарияти савдо ва хизмат кўрсатиш шохобчларида савдо қоидаларининг бузилганлиги ҳамда нақд пул маблағларини назорат-касса машиналари хотирасига кириш қилмаслик ва бошқа масалалар ҳусусида.

Жорий йилнинг 1 сентябрь ҳолатига давлат солиқ хизмати органларининг "Ишонч телефон"ларида қилинган фуқароларнинг муурожаотлари асосида ўтказилган назорат тадбирлари натижасида, 882 та ҳолатда жами 84410,5 минг сўм нақд пул маблағларини назорат-касса машинасига кириш қилмаслик, 494 та ҳолатда тегишли ҳужжатларсиз маҳсулотлар сотиш ва хизматлар кўрсатиш, 64 та ҳолатда бошқа ҳуқуқбузарлик содир этиш ҳолатлари аниқланиб, айбдорларга нисбатан жазонинг муқаррарлиги таъминланди.

Давлат солиқ қўмитасининг 244-98-98 рақами "Ишонч телефони" ҳамда ҳудудий давлат солиқ хизмати органларининг "Ишонч телефон"лари рақамлари Давлат солиқ қўмитасининг расмий www.soliq.uz сайтида жойлаштирилган.

Фаробий САЛИМОВ,
Давлат солиқ қўмитаси наватчи қисм бошлиғи в.в.б.

ҲУРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР!
"Асака" банк (ОАЖ)

қуйидаги муддатли омонат турларини таклиф этади:

Миллий валютада

"МУСТАҚИЛЛИК — 2013"

Омонатнинг сақланиш муддати — 12 ой бўлиб, ҳисобланган фоизлар ҳар ойда ёки омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

"ФАРОВОН ТУРМУШ"

Омонатнинг сақланиш муддати — 18 ой бўлиб, ҳисобланган фоизлар олдиндан ёки омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

Хорижий валютада

"ИШОНЧЛИ" (АҚШ долларида)

Омонатнинг сақланиш муддати — 12 ой бўлиб, ҳисобланган фоизлар олдиндан ёки омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

Ўшбу омонат турларини банкнинг барча филиалларида очиш мумкин. Муурожаот учун: "Асака" банк (ОАЖ) филиаллари телефонлари: 120-39-81, 120-39-60, 120-39-63.

Филиаллар	Код	Телефонлар
Тошкент шаҳар филиали	371	120-83-13
Автотранспорт филиали	371	120-39-95
Шайхонтоҳур филиали	371	140-39-36
Юнусобод филиали	371	221-80-67
Сирғали филиали	371	258-67-49
Тошкент вилоят филиали	371	120-84-13
Андижон вилоят филиали	374	224-40-96
Асака филиали	374	233-13-69
Фарҳод филиали	374	226-97-53
Фарғона вилоят филиали	373	224-70-83
Марғилон филиали	373	237-12-37
Олтиариқ филиали	373	432-10-11
Қўқон филиали	373	552-61-04
Наманган вилоят филиали	369	226-94-75
Навоий вилоят филиали	436	223-54-32
Зарафшон филиали	436	573-18-78
Бухоро вилоят филиали	365	223-71-94
Бухоро шаҳар филиали	365	770-11-27
Самарқанд вилоят филиали	366	231-08-86
Афросиёб филиали	366	221-77-56
Қашқадарё вилоят филиали	375	221-12-93
Сурхондарё вилоят филиали	376	770-82-12
Қорақалпоғистон филиали	361	770-60-59
Хоразм вилоят филиали	362	226-97-78
Сирдарё вилоят филиали	367	225-44-03
Жиззах вилоят филиали	372	226-43-11

**Барча омонатларингиз
Фуқароларнинг банклардаги
омонатларини кафолатлаш
фонди томонидан
кафолатланади.**

"Асака" банк — сармомиягиз сақланиши ва қўнайишини кафолатлайди!

Сизнинг омонатларингиз:

- солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод!
- маълумотлар сир сақланиши тўлиқ кафолатланади!

- эгалик ва тасарруф ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда!
- миқдори чекланмаган!

Хизматлар лицензияланган.

Эълонлар

Малая комиссиясининг 12.09.2013 йилдаги 7-сон қарори ва Тошкент шаҳар адлия бошқармасининг 16.09.2013 йилдаги №251-ш/т-А-сонли буйруғига асосан "ADOLAT USTUVOLIGI SAR" адвокатлар хайъати адвокатлари Айтилов Убайдулло Фаттаховичга бошқарма томонидан 03.06.2009 йилда берилган TN-000306 сонли адвокат макomini олиш ҳуқуқини берувчи лицензиясининг ва 30.06.2009 йилда берилган 366-сонли адвокатлик гувоҳномасининг амал қилиши ҳамда адвокатлик макомини тўғатилади.

Малая комиссиясининг 12.09.2013 йилдаги 7-сон қарори ва Тошкент шаҳар адлия бошқармасининг 16.09.2013 йилдаги №251-ш/т-А-сонли буйруғига асосан "РОУТАХ" адвокатлар хайъати адвокати Алиева Зулфия Сулеймановнага Тошкент вилояти адлия бошқармаси томонидан 03.06.2009 йилда берилган TS-000211 сонли адвокат макomini олиш ҳуқуқини берувчи лицензиясининг ва 22.07.2009 йилда берилган 1052-сонли адвокатлик гувоҳномасининг амал қилиши ҳамда адвокатлик макомини тўғатилади.

Малая комиссиясининг 12.09.2013 йилдаги 7-сон қарори ва Тошкент шаҳар адлия бошқармасининг 16.09.2013 йилдаги №251-ш/т-А-сонли буйруғига асосан "AL-MAHMUD

MASLAHAT" адвокатлик фирмаси адвокати Юсупов Абдулҳақ Ганиевичга бошқарма томонидан 17.06.2009 йилда берилган TN-000983 сонли адвокат макomini олиш ҳуқуқини берувчи лицензиясининг ва 27.07.2009 йилда берилган 1086-сонли адвокатлик гувоҳномасининг амал қилиши ҳамда адвокатлик макомини тўғатилади.

Малая комиссиясининг 12.09.2013 йилдаги 7-сон қарори ва Тошкент шаҳар адлия бошқармасининг 16.09.2013 йилдаги №251-ш/т-А-сонли буйруғига асосан "BEST LEGAL EXPERT" адвокатлик фирмаси адвокати Манатов Сиримбайга бошқарма томонидан 23.11.2011 йилда берилган TN-001495 сонли адвокат макomini олиш ҳуқуқини берувчи лицензиясининг ва 21.12.2011 йилда берилган 2095-сонли адвокатлик гувоҳномасининг амал қилиши ҳамда адвокатлик макомини тўғатилади.

Малая комиссиясининг 12.09.2013 йилдаги 7-сон қарори ва Тошкент шаҳар адлия бошқармасининг 16.09.2013 йилдаги №251-ш/т-А-сонли буйруғига асосан "DAV-XAL PARTNER" адвокатлик фирмаси адвокати Валиев Даврон Бектировичга бошқарма томонидан 23.11.2011 йилда берилган TN-001491 сонли адвокат макomini олиш ҳуқуқини берувчи лицензиясининг ва 19.12.2011 йилда берилган 2093-

сонли адвокатлик гувоҳномасининг амал қилиши ҳамда адвокатлик макомини тўғатилади.

Малая комиссиясининг 12.09.2013 йилдаги 7-сон қарори ва Тошкент шаҳар адлия бошқармасининг 16.09.2013 йилдаги №251-ш/т-А-сонли буйруғига асосан "ADOLAT-RANMON" адвокатлик фирмаси адвокати Эшов Раҳмат Уринбаевичга бошқарма томонидан 05.06.2009 йилда берилган TN-000593 сонли адвокат макomini олиш ҳуқуқини берувчи лицензиясининг ва 19.12.2012 йилда берилган 2487-сонли адвокатлик гувоҳномасининг амал қилиши ҳамда адвокатлик макомини тўғатилади.

Малая комиссиясининг 12.09.2013 йилдаги 7-сон қарори ва Тошкент шаҳар адлия бошқармасининг 16.09.2013 йилдаги №251-ш/т-А-сонли буйруғига асосан "ADOLAT-RANMON" адвокатлик фирмаси адвокати Сулейманов Мансур Берилган TN-001515 сонли адвокат макomini олиш ҳуқуқини берувчи лицензиясининг ва 14.03.2012 йилда берилган 2164-сонли адвокатлик гувоҳномасининг амал қилиши ҳамда адвокатлик макомини тўғатилади.

Малая комиссиясининг 12.09.2013 йилдаги 7-сон қарори ва Тошкент шаҳар адлия бошқармасининг 16.09.2013 йилдаги №251-ш/т-А-сонли буйруғига асосан "Чирокчи ҳуқуқ" адвокатлик фирмаси адвокати Шайхлов Абдусалим Мейлиевичга адлия бошқармаси томонидан 2009 йил 25 мейда берилган KS 000108 рақамли адвокатлик лицензиясининг амал қилиши 2013 йил 6 сентябрдан 3 ой муддатга ҳамда Қарши шаҳридаги "Сохибқирон издошлари ҳимояси" адвокатлик фирмаси адвокати Ибратов Хайрулла Буттаевичга адлия бошқармаси томонидан 2009 йил 19 июнда берилган KS 000010 рақамли адвокатлик лицензиясининг амал қилиши 6 ой муддатга тўғатилади.

ИНСОН ВА ҚОНУН

МУАСССА:
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ
www.minjust.uz

2007 йил 3 январда
Ўзбекистон Республикаси
Масхуф ва асбобот
саноатлари
0081-роққиди билан
руққиди олишган

Бош
муҳаррир:
Қўқор
НОРҚОБИЛ

ТАХРИР ХАЙЪАТИ:

Ражабова Мавжуда
Абдуллаева
Қўқор Тоғас
Турсунова Тўқил Мирзаевич

Наватчи:

Ербек
ИСКАНДАРОВА
Саҳифаловчи-
дизайнер:
Тўқил
РАУПОВ

Нашр индекси: 137

"ИНСОН ВА ҚОНУН" газетаси таҳририяти компьютер базасида
терийд ва саҳифаланди. А-2 бичимда, 2 босма табоқ ҳажмида, офсет
усулида "Ўзбекистон" наشريёт матбаа ижодий уйида chop этилди.
Қорхона манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси 30-ўй.
Буюртма j-8218. Тиражи — 16853.
УзА якуни — 21.20

Нашр индекси: 137

Топширилди — 21.20

МАНЗИЛИМИЗ:

100047, Тошкент ш.
Саййалов кўчаси-5.
Тел: 233-95-31.
Факс: 233-84-50.
Баҳоси келтирилган нархда

1 2 3 4 5